

informatieblad

Titel VRAGEN EN ANTWOORDEN XYLELLA FASTIDIOSA
Datum 15 januari 2016

---

1. REDEN VAN DE NOODMAATREGELN

1.1 Wat is *Xylella fastidiosa*?

Informatie over *Xylella fastidiosa* op de Eu-website:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/index_en.htm

Informatie over *Xylella fastidiosa* op de Eppo website (in Engels)

http://www.eppo.int/QUARANTINE/special_topics/Xylella_fastidiosa/Xylella_fastidiosa.htm

1.2 Welke noodmaatregelen zijn ingesteld?

Zie nieuw EU besluit 2015/2417:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D2417&rid=1>

Als aanvulling op het EU besluit 2015/789:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D0789&rid=1>

Nieuw in de aangepaste noodmaatregel van 17 december 2015 is de plantenaspoortplicht voor alle waardplanten van lijst die besmet zijn bevonden in de EU:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

1.3 Waarom zijn de noodmaatregelen ingesteld?

De noodmaatregelen zijn ingesteld omdat er een uitbraak van de *Xylella fastidiosa* (Xf) bacterie was in olijfgaarden in de provincie Lecce in 2013. Verder zijn gedurende 2014 en 2015 meerdere partijen koffie sierplanten afkomstig uit Costa Rica en Honduras onderschept door Nederland en andere lidstaten waarbij de bacterie is aangetoond. De uitbraak in Italië verspreidt langzaam gedurende 2014 en 2015 en zuidelijke lidstaten maken zich ernstig zorgen dat de bacterie kan overgaan naar druif- en citrusgaarden.

In de zomer van 2015 is op Corsica *Xylella fastidiosa* gevonden in *Polygala myrtifolia*, en in oktober 2015 ook in Frankrijk in de omgeving van Nice. Frankrijk heeft direct maatregelen getroffen (zones afgebakend en opruimacties uitgevoerd). Bij deze vondsten bleek het om een andere *Xylella fastidiosa*-stam

(*Xylella fastidiosa* subsp. *Multiplex*) te gaan dan die in Italië (*Xylella fastidiosa* subsp. *Pauca*) aangetroffen is.

Mede naar aanleiding van deze vondsten is 17 december 2015 de noodmaatregel aangepast (2015/2417, zie 1.2).

1.4 Wanneer worden de noodmaatregelen opgeheven?

Vanwege de ernst van de situatie in Italië en Frankrijk zullen de noodmaatregelen naar verwachting voor langere tijd gelden.

2. REIKWIJDTE VAN DE NOODMAATREGELEN

2.1 Voor welk type plantmateriaal gelden de noodmaatregelen?

Deze gelden voor planten voor opplant (ofwel plants for planting), waaronder ook in vitro Materiaal.

NB Potplanten, perk- en kuipplanten vallen ook onder plants for planting!

Zaden en eindproducten zoals vruchten, snijbloemen, snijtakken of snijblad zijn uitgezonderd van de maatregelen.

2.2 Welke planten zijn gereguleerd bij import?

Voor import vanuit derde landen naar de EU geldt de volgende lange lijst met waardplanten. https://www.nvwa.nl/txmpub/files/?p_file_id=2209490

Wanneer daarin alleen het geslacht genoemd is, gelden de maatregelen voor het gehele geslacht, anders alleen voor de genoemde soort(en).

2.3 Welke planten zijn gereguleerd bij intern verkeer (plantenpaspoort plicht)?

Nieuw in de aangepaste noodmaatregel van 17 december 2015 is de plantenpaspoortplicht voor alle waardplanten die besmet zijn bevonden in de EU.

Voor EU intern verkeer gelden vereisten voor de volgende lijst:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

Voor deze lijst geldt een plantenpaspoortplicht voor alle verkeer tussen professionele bedrijven in Nederland en de EU. Dit betreft onder meer ook planten bestemd voor eindconsument, veiling aanvoer, tuincentra, bouwmarkten, hoveniers, groenafdelingen van gemeentes.

2.4 En hybrides en specifieke 'rassen'?

Voor import controles geldt het volgende:

Als er hybrides van een geslacht/soort geïmporteerd worden kunnen deze alleen buiten de maatregel blijven wanneer de ouderlijnen (ook) niet op de lijst staan.

Dat moet via aanvullende documentatie of bewijslast aangetoond worden bij eventuele controles. In het andere geval zijn de noodmaatregelen ook op de hybride van kracht.

Alle rassen van een specifieke plantensoort of plantengeslacht op de lijst vallen onder de maatregelen.

Voor intern verkeer Nederland en EU geldt het volgende:

Alle waardplanten genoemd op de EU lijst intern verkeer moeten voorzien zijn van een plantenpaspoort. Een plantenpaspoort is niet vereist voor ondermeer hybrides en rassen waarvoor niet de gehele waardplantsoort benoemd wordt zoals aangegeven op de EU lijst voor intern verkeer.

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

2.5 Staat de lijst nu vast?

De actuele lijst van planten waarop de noodmaatregelen van kracht zijn is hier (link hieronder) te vinden. Op basis van nieuwe vondsten van *Xylella fastidiosa* in andere plantensoorten zal de lijst opnieuw worden aangepast.

http://ec.europa.eu/food/plant/docs/ph_biosec_legis_emergency_db-host-plants_en.pdf

In geval van een uitbraak in de EU zal de handel van de lange lijst gelden (zie onder 2.2) als voorzorgsmaatregel. Al deze planten in een straal van 10 km rond een uitbraak mogen niet in het verkeer worden gebracht. Deze maatregel geldt nu de facto voor de uitbraken in Italië en Frankrijk.

2.6 Hoe vindt plantenpaspoort registratie en controle plaats?

Informatie over plantenpaspoort is de te vinden op de website van de NVWA.

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/planten-plantaardige-producten/dossier/plantenpaspoort1/wat-is-een-plantenpaspoort>

Bedrijven kunnen zich bij de Naktuinbouw aanmelden voor een plantenpaspoort-registratie (zie: <http://www.naktuinbouw.nl/onderwerp/plantenpaspoort>).

De NVWA en Naktuinbouw voeren vanaf 31 maart 2016 inspecties uit om te controleren of bedrijven de plantenpaspoortplicht naleven.

2.7 Wie moet zorgen voor de aanwezigheid van een plantenpaspoort?

De leverancier van het plantenmateriaal gereguleerd voor intern verkeer (zie 2.3). Alle professionele bedrijven die plantmateriaal afnemen van de plantenpaspoort lijst moeten zorgen voor de aanwezigheid van een plantenpaspoort. Bedrijven wordt geadviseerd om leveranciers hierop aan te spreken. Ook plantmateriaal dat vanuit andere lidstaten verhandeld wordt naar Nederland moet voorzien zijn van een dergelijk plantenpaspoort. Een plantenpaspoort is ook vereist bij de Nederlandse veilingen.

2.8 Hoe moet het plantenpaspoort worden aangebracht?

De eisen die gesteld worden aan het plantenpaspoort zijn te vinden op de website van de NVWA.

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/planten-plantaardige-producten/dossier/plantenpaspoort1/eisen-aan-een-plantenpaspoort>

Bedrijven wordt geadviseerd het plantenpaspoort aan te brengen aan de kleinste eenheid die verkocht kan worden. Dit om zoveel mogelijk problemen bij het splitsen van partijen te voorkomen. Voor de tussenhandel betekent dit dat zij in de meeste gevallen geen paspoorten meer hoeven aan te brengen.

2.9 Wat zijn de regels als we planten drogen en bewerken dat al het levend organisme er uit is en het eigenlijk "dood materiaal" is.

Indien de behandeling van 12 uur bij 75 graden Celsius op het FC (fyto-sanitair certificaat) wordt vermeld valt dit product niet onder de noodmaatregel.

2.10 Welke eisen gelden voor plantmateriaal afkomstig uit besmette gebieden in Italië of Frankrijk?

Voor plantmateriaal afkomstig uit het besmette gebied in Italië, (waaronder de provincie Lecce), en Frankrijk gelden specifieke maatregelen. Tot dusverre zijn er geen telers in dit gebied geregistreerd. De FVO (het inspectoraat van de EU) ziet scherp toe op de uitvoering van de noodmaatregelen door Italië en Frankrijk.

De actuele besmette gebieden zijn gepubliceerd op de EU website:

http://ec.europa.eu/food/plant/docs/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf

Voor overige intern EU verkeer geldt sinds de aanpassing van de noodmaatregel van 17 december 2015 plantenpaspoortplicht voor de lijst van waardplanten die in de EU besmet zijn bevonden:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

2.11 Hoe weet ik of plantmateriaal afkomstig is uit het besmette gebied in Italië en Frankrijk?

Op dit moment is er geen handel mogelijk van dergelijk plantmateriaal uit de afgebakende en besmette gebieden. Daarnaast moeten handelaren melding maken of sprake is van plantmateriaal uit het besmette gebied in Italië en Frankrijk (art.10). Tevens moeten de fyto-sanitaire autoriteiten in Italië en Frankrijk elke zending melden aan de fyto-sanitaire autoriteiten in het land van bestemming.

2.12 Kan ik een *Xylella*-vrij verklaring vragen aan mijn leverancier in Italië of Frankrijk?

Xylella fastidiosa vrij-verklaringen mogen wettelijk niet geëist worden van Italië of Frankrijk. Dit is nu niet opgenomen in de wetgeving. In december 2015 is dit in de SCoPAFF door de Europese Commissie bevestigd.

2.13 Mogen planten van de lijst wel naar Italië geleverd worden.?

Dat mag, mits de planten van de waardplanten lijst voorzien zijn van een plantenpaspoort. Zie EU lijst:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

2.14 Voor welke derde landen (NIET EU landen) gelden de noodmaatregelen?

Ze gelden voor alle derde landen met uitzondering van Zwitserland.

2.15 Is import mogelijk uit derde landen van de benoemde planten voor opplant?

Onder de noodmaatregelen is import niet mogelijk van alle benoemde specifieke planten in het besluit afkomstig uit alle derde landen (= niet-EU landen, met uitzondering van Zwitserland).

2.16 Wanneer is import van de benoemde planten weer mogelijk?

Dit is weer mogelijk zodra het betreffende land van herkomst officieel aan de Europese Commissie gemeld heeft dat: ofwel het land vrij is; ofwel een gebied

binnen het land vrij is; ofwel een production site vrij is; van *Xylella fastidiosa* en dat vervolgens de Europese Commissie dit officieel heeft gecommuniceerd aan de NVWA. Bij import uit zo'n land is een bijschrijving nodig.

De lijst van landen dat aan de EU heeft gemeld vrij te zijn van *X.fastidiosa* is te vinden op

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/index_en.htm

2.17 Welke bijschrijvingen zijn nodig?

Deze zijn te vinden in het document 'Additional Declarations relating to *Xylella fastidiosa*' op de website, pagina *Xylella fastidiosa*.

2.18 Moet er nog meer gebeuren?

Als niet het hele land, maar een gebied binnen dat land vrij is, dan moeten bij import van de zending monsters genomen worden. De monstergrootte is afhankelijk van de omvang van de partij(en):

partij	monster
tot 500 stuks	300
500 – 1500 stuks	350
> 1500 stuks	450

Let bij monsternamen op kosten (€ 187,80 per monster) en doorlooptijd (uitslag ongeveer een week na monsternamen)

2.19 En wat doen wij als een land dat zich vrij verklaard heeft niet vrij blijkt te zijn?

De onderscheppte partij zal worden genotificeerd aan het land en aan de FVO (inspectoraat van de EU). Dergelijke landen zullen per direct verwijderd worden van de lijst met vrije landen.

2.20 Waar kan het exporterende land melden dat het land vrij is van *Xylella fastidiosa*?

Het volgende CIE adres kan gebruikt worden voor derde landen om aan te geven wat hun pest status is t.a.v. *Xylella fastidiosa*. Dit adres kan gedeeld worden met bedrijfsleven om oa te communiceren aan hun contacten en autoriteiten in exporterende landen.

Email adres: SANTE-E2-Harmful-Organisms@ec.europa.eu

For the Attention of:

Ms Dana SIMION

Head of Unit SANTE E2

Plant Health

Rue Belliard, 232

BE-1049 Bruxelles

BELGIUM

De lijst van landen dat aan de EU heeft gemeld vrij te zijn van *X.fastidiosa* is te vinden op:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/index_en.htm

2.21 Accepteren wij bemonstering door het land van export?

Nee, alleen de bemonstering bij import geldt.

2.22 Verandert er iets aan de vooraanmelding via Client Import?

Nee, de importprocedure voor aanmelden blijft ongewijzigd. Het systeem Client Import zal signaleren wanneer er een product van de lijst aangemeld wordt. De

inspecteur gaat vervolgens na of het inderdaad om een soort van de lijst gaat en wat op dat moment de status is van het land van herkomst. Afhankelijk daarvan kan de zending worden geïnspecteerd en geïmporteerd of zal deze worden geweigerd.

2.23 En hoe zit het met die koffieplanten?

Vanwege het aantreffen van besmettingen in planten van Coffea uit Costa Rica en Honduras is de import in de EU van die planten uit deze landen verboden, ook al zouden deze landen zich melden bij de EU met een vrij gebied of een vrije "production-site". Voorts worden alle Coffea planten uit andere derde landen bij import onderworpen aan bemonstering en toetsing.

Voor intern verkeer geldt ook een plantenpaspoortplicht. Dit betreft ook zaailingen.

3. MAATREGELEN BIJ EEN VONDST

3.1 Welke maatregelen gelden wanneer een besmetting wordt vastgesteld?

Er moet dan een zone van 10 km om besmetting worden afgebakend, waarbinnen en van waaruit planten van de lijst niet in verkeer mogen worden gebracht. De zone bestaat minimaal 5 jaar. Het handelsverbod geldt voor de lange lijst, te weten alle mogelijke waardplanten die wereldwijd bekend zijn: Annex I van 2015/789, aangevuld met de planten benoemd in annex I van 2015/2417 en alle planten benoemd in de lijst voor EU intern verkeer.

3.2 Geldt dat voor iedere vondst

Wanneer voldoende vastgesteld kan worden dat de vondst te maken heeft met import (of anderszins met een plant die pas recent is binnengekomen) en er zijn geen besmette vectoren of andere besmette plantensoorten in de omgeving dan hoeft geen zone te worden afgebakend.

3.3 Hoe groot is de kans op uitbraak in NL?

Vectoren (insecten) zijn ook in Nederland bekend en met name in lente en zomer actief. Met name gedurende deze periode is er een gerede kans op uitbraken indien besmet plantmateriaal wordt geïntroduceerd in Nederland.

4. BIOLOGIE

4.1 Welke planten kunnen waardplanten zijn?

Alle mogelijke waardplanten die wereldwijd bekend zijn: Annex I van 2015/789, aangevuld met de planten benoemd in annex I van 2015/2417 en alle planten benoemd in de lijst voor EU intern verkeer.

4.2 In welke planten is *Xylella fastidiosa* aangetroffen in de EU?

De actuele lijst van waardplanten die in EU besmet zijn bevonden is via deze website te vinden.

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en.htm

Bij nieuwe vondsten zal deze lijst aangepast worden.

4.3 Waar bevindt de aantasting zich op de plant?

Xf is aanwezig in blad, stengel en wortels. Het is niet zaadoverdraagbaar.

4.4 Kunnen aangetaste planten behandeld worden?

Bestrijden na aantasting is niet mogelijk. De aantaster zit binnen in de plant.

4.5 Hoe wordt *Xylella fastidiosa* verspreid?

De belangrijkste manier voor verspreiding over grotere afstanden is met besmet plantmateriaal incl. (vegetatief) vermeerderingsmateriaal, dus ook dmv in-vitro planten, meristeen-cultures. Dit betekent dat voor weefselkweek geen uitzondering kan worden gemaakt in de regels. Over kortere afstand gebeurt verspreiding voornamelijk door verschillende insect-vectoren, vooral cicades zijn de grote boosdoener. Overdracht kan ook mechanisch, maar is minder waarschijnlijk.

4.6 Kan *Xylella fastidiosa* overleven in Nederland?

Xf kan in Nederland overleven in planten en in of op de grond.

4.7 Hoe kan ik *Xylella fastidiosa* herkennen?

Op de website van EPPO is uitgebreide informatie te vinden. Ook zijn foto's geplaatst van symptomen van *Xylella fastidiosa*. (engelstalige site)

http://www.eppo.int/QUARANTINE/special_topics/Xylella_fastidiosa/Xylella_fastidiosa.htm

5. LAB ANALYSE EN ONDERZOEK

5.1 Hoe lang duurt de analyse van een monster?

Na binnenkomst in het lab (dus de voorafgaande transporttijd e.d. niet meegerekend !) duurt de analyse van het monster 3-4 werkdagen bij een gunstige laboratoriumuitslag (*Xylella fastidiosa* niet aangetoond). Als de uitslag ongunstig is worden verdere testen uitgevoerd, welke veel tijd vergen. Daarom is de eerste uitslag al wel basis voor maatregelen (de zending wordt geweigerd voor import).

5.2 Wie voert de analyse uit?

De analyse van een genomen monster zal uitgevoerd worden door het Nationaal Referentie Centrum (NRC) van de NVWA of door Naktuinbouw (zie <http://www.naktuinbouw.nl/nieuwe-toets-xylella>). Bij een positieve uitslag bij analyse door Naktuinbouw volgt een bevestiging van de uitslag door NRC van de NVWA.

5.3 Welke mogelijkheden zijn er voor diverse werkzaamheden (research, toetsontwikkeling e.d.) met de plantpathogene bacterie *Xylella fastidiosa*.

Deze bacterie is een quarantaineorganisme in de zin van de Europese Fytorichtlijn 2000/29/EG en de Nederlandse Plantenziektenwet. Dat betekent dat bestrijding verplicht is en het dus ook niet is toegestaan deze in bezit te hebben of ermee te werken.

Genoemde wetgeving voorziet in de mogelijkheid van een ontheffing om voor R&D-doeleinden onder ingeperkte omstandigheden te mogen werken met quarantaineorganismen, middels richtlijn 2008/61/EG. De NVWA kan hiertoe onder voorwaarden een Vergunning R&D Fyto verlenen, waaraan kosten zijn verbonden. Ook dient uw laboratorium te voldoen aan technische eisen voor inperking van de bacterie. Informatie hierover kunt u vinden op www.nvwa.nl, op de pagina:

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/meest-bezocht-a-z/dossier/importplantmateriaal/>

[invoerverboden-en-ontheffingen/aanvraag-ontheffing-2008-61-eg](https://www.nvwa.nl/onderwerpen/meest-bezocht-a-z/dossier/importplantmateriaal/invoerverboden-en-ontheffingen/aanvraag-ontheffing-2008-61-eg)

6 PREVENTIE.

6.1 Wat kan ik doen om problemen te voorkomen?

Omdat de bacterie Xf niet met gewasbeschermingsmiddelen te bestrijden is dient uw handelen er op gericht te zijn om aantasting/verspreiding te voorkomen. Dwz bedrijfshygiënische maatregelen. Voer alleen handel met betrouwbare partners en gerenommeerde bedrijven. Zorg voor een goede bestrijding van zuigende insecten. Meld verdachte/zieke planten direct bij de NVWA ([formulier Melden en vragen bij Klantcontactcentrum NVWA](#)).

Kijk regelmatig op <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen> voor actuele informatie over Xf.